

مسجد تاریخی فرح آباد؛ نمادی از معماری دوران صفویه

۲۳ مرداد ۱۴۰۳ ساعت ۸:۰۸

تاریخ عالم آرای عباسی ساخت مجموعه فرح آباد را ۱۰۲۵ هجری قمری ذکر کرده است و نوشته است که نام قدیم فرح آباد طاهان بود و چون شاه عباس آن نقطه را مناسب ایجاد شهر دید، دستور داد در آن جا دولت خانه و عمارات عالیه و ازار و حمام و مسجد و کاروان سرا بسازند و خود آن خطه را فرح آباد نامید.

مجموعه فرح آباد که شاه عباس بخشی‌هایی از دوران سلطنت خود را در آن گذرانده است شامل مسجد، پل و کاخ جهان نما بوده که از آن میان تنها مسجد بدلیل موقعیت مردمی اش بجا مانده است.

این مسجد که در فاصله ۲۵ کیلومتری ساری و دو کیلومتری دریای مازندران واقع شده، طبق برنامه‌ریزی انجام شده به موزه تشییع شمال کشور تبدیل می‌شود.

تاریخ عالم آرای عباسی ساخت مجموعه فرح آباد را ۱۰۲۵ هجری قمری ذکر کرده است و نوشته است که نام قدیم فرح آباد طاهان بود و چون شاه عباس آن نقطه را مناسب ایجاد شهر دید، دستور داد در آن جا دولت خانه و عمارات عالیه و ازار و حمام و مسجد و کاروان سرا بسازند و خود آن خطه را فرح آباد نامید.

در سفرنامه مازندران و استرآباد آمده است که فرح آباد در سال ۱۰۲۰ قمری به فرمان شاه عباس ساخته شد. اما در دوره‌های تاریخی بعد سرانجام شهر در حمله قزاق‌ها در قرن هفدهم میلادی و یازدهم قمری ویران و به آتش کشیده شد.

لیکن باید بی توجهی پادشاه و بازگشت مردم به دیار خود را علل اصلی رونق نیافتن مجدد شهر دانست پس از آن رطوبت زیاد و باران‌های سیل آسا و رسوبات سیلابی و زلزله صدمات فراوانی به ابنیه وارد کرد.

ساختمان مسجد بصورت چهار ایوانی بنا شده و دارای سردر ورودی بزرگی است که همچون سایر مساجد دوره صفویه، در قسمت ورودی، ایوانها و طاقنماها مزین به کاشی‌های رنگارنگ دارد. در قسمت جنوبی مسجد شبستانی بزرگ با طاقهای هلالی روی ستون‌های عظیم آجری قرار گرفته است. در اطراف حیاط یا میانسرا حجره‌های یک طبقه برای درس طلاب دیده می‌شود که پیرامون حیاط را گرفته است. ایوان اصلی مسجد با گنبد بزرگ آجری در قسمت جنوبی که محراب نیز در آن جا واقع است قرار دارد. در دو طرف ایوان دو شبستان بزرگ قرار دارد.

گنبد شبستان جنوبی از نوع دو پوش پیوسته است که آن را با آجر پوشانده‌اند. با توجه به نقشه‌های بنا، به نظر می‌رسد که گنبدخانه مسجد پوش دوم داشته که یا ساخت آن ناتمام مانده یا آنکه تخریب شده است.

از مناره‌های مسجد فقط پایه‌های آن باقی مانده است. تزئینات دیگر مسجد به صورت کاربندی، مقرنس و گچبری است که در شبستان قسمت فوقانی محراب، جلوخان و ورودی مسجد به چشم می‌خورد. در وسط حیاط حوضی واقع است که در گذشته از

طریق تنبوشه‌های سفالی از ضلع شمالی مسجد آب وارد آن می‌شد. ساختمان مسجد از آجر، در اندازه‌های ضلع شمالی مسجد آب وارد آن می‌شد. کاشی‌های نقش‌دار به دست آمده از مسجد نشانه آن است که نماهای صحن و سردر بنا کاشی‌کاری بوده‌است. این مسجد در دوره زندیه به دستور کریم خان زند و به دست محمدخان سوادکوهی تجدید بنا شد. در سال ۱۳۵۳ بنای مسجد توسط اداره حفاظت آثار باستانی تعمیر و مرمت شد. در این مرمت، رسوبات سیلابی از بنا پاک و سقف بعضی از قسمت‌ها شیب‌دار شد. با آغاز مجدد تعمیرات در سال ۱۳۶۰ سقف قسمت شرقی شبستان مرمت و برای اکثر رواق‌ها سقف شیب‌دار ساخته شد. در سال ۱۳۸۲ نیز ایوان ورودی آن مرمت و کف سازی شبستان و گنبدخانه، دوخت و دوز دیوارها، مرمت کردن گنبد طاق‌ها و احداث کانال ناکش و زهکش انجام شد. در سال ۸۸ نیز بودجه یک میلیارد ریالی برای ادامه مرمت آن اختصاص یافت و در آبان ۸۹ مرمت فضای داخلی شبستان و گنبدخانه، کف سازی حیاط، تأسیسات و مرمت دیوار محوطه مسجد و در بخش حجره‌ها مسجد، اقدامات مرمتی چون کف سازی، نورپردازی و ساخت در و پنجره آغاز شده است.

تسنیم

ایران پرس

آدرس مطلب :

<https://www.cafetarikh.com/video/49757/صفویه-دوران-معماری-نمادی-آباد-فرح-تاریخ-مسجد>